

# GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Wzorem lat ubiegłych i w tym roku wyjdzie przed świętami

## Numer Gwiazdkowy

"GONIEC CZĘSTOCHOWSKI" OGŁOSZENIA przyjmują: Sklep „Gośń” Al. 26 tel. 2050, Admin. pisma Al. 52, „Renoma” oraz upoważnione do tego osoby

### Projekt konstytucyjny B. B.

W KOMISJI SENACKIEJ.

Warszawa. — Komisja konstytucyjna Senatu pod przewodnictwem sen. Targowskiego (BB) podjęła wczoraj przed południem dalsze obrady nad projektem konstytucji BB., który na posiedzeniu po przednim referował sen. Rostworowski. Obrady toczą się w obecności przedstawicieli ministerstwa sprawiedliwości, prokuratorów Gumińskiego i Millera.

Na posiedzenie przybyli rzeczoznawcy, zaproszeni przez komisję, mianowicie prof. Stanisław Starzyński, prof. Wacław Komarnicki, pos. Car i Makowski, oraz prezes Walerj Stawek. Udział senatorów i posłów w obradach jest bardzo liczny.

Po otwarciu obrad przystąpiono do dyskusji.

Pierwszy przemawiał sen. Woźnicki (Klub ludowy), oświadczając na wstępie, że klub jego domaga się odrzucenia w całości projektu.

Mówca przypomniał, że historia daje nam liczne przykłady usiłowań oparcia siły Polski na masach narodu. Ta tendencja przysięcała twórcom Konstytucji 3-go Maja, którzy dążyli do rozszerzenia fundamentów, na których państwo się opiera. Ci, którzy w latach niewoli podjęli walkę o niepodległość, również oparli się na masach ludu robotniczego i włościańskiego i szukali jego pomocy, głosząc, że zabory są domem nie woli, a przyszła Polska będzie dla tych mas domem wolności.

Następnie mówca przypomniał atmosferę polityczną i cele, które przysięgały twórcom konstytucji marcowej i dowodził, że obecny projekt BB. pozbawia naród wszystkich praw, które zapewniła mu dotychczas obowiązująca konstytucja. W imieniu klubu ludowego mówca raz jeszcze zgłosił energiczny protest przeciwko projektowi.

Przemawiała następnie w imieniu klubu PPS. sen. Kluszyńska, podnosząc na wstępie, że zagadnienia konstytucji są zasadniczo zagadnieniami nie prawa, lecz siły i decydują o nich faktycznie ustosunkowanie się sił w społeczeństwie.

Hitlerowski pisarz Oertzen w broszurze p. t. „Piłsudski” pisze o rządach sanacji: „Gdyby naród polski mógł przeobrazić wolne wybory, to sanacja poniosłaby straszną klęskę. Kierownicy tego obozu wiedzą o tem i dlatego naród polski nieprędko będzie miał wolne wybory”. W państwach, rządzonych faktycznie wola jednostki, bezpieczniejsz i lepiej jest nie powoływać się na wzrost aurytetu władzy. Używanie władzy przeciwko własnemu obywatelom jest, obecnie na porządku dziennym.

W okresie, kiedy, według słów referenta, istnieje stan, podobny do trzęsienia ziemi, blok BB. wybudował na gruzach obecnej konstytucji projekt, który grzebie do reszty zasadę: „Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej należy do narodu”. W projekcie tym na plan pierwszy występuje Prezydent z ogromem władzy tak wielkim, iż ciężar jej będzie trudny do uniesienia przez jednego człowieka. Nie jest koniecznością, ani nakazem moralnym, ani racją stanu, żeby ktokolwiek taki ogrom władzy posiadał. Ten, kto rządzi, musi być odpowiedzialny przed obywatelami, bo to stanowi rękojmię dobrych rządów. Zresztą, zdaniem sen. Kluszyńskiej, w wyniku projektu rzeczywistą władzę będzie posiadał nie Prezydent, lecz biurokracja, której woli nikt nie zdoła się oprzeć.

Wartość państwa i jego siła nie polega na nieograniczonej władzy Prezydenta, ale na wartości obywateli i ile się przysługują sprawie ci, którzy rozwój swego społeczeństwa powierzają chwilo-

wej konjunkturze. Czynią bowiem z ludzi kaleki, ludzi bez woli, posłuszne narzędzia. Zapominają, że ma li ludzie nie są w stanie dokonać wielkich rzeczy.

Osnową, na której utkano projekt konstytucji BB., jest tendencja złamania siły żywotnej społeczeństwa dla interesów małej grupy.

Następnie mówcy omawiali poszczególne instytucje, a więc prawo weta, odpowiedzialność Prezydenta, sprawę trybunału stanu, uprawnień Prezydenta co do wskazania swego następcy, mianowanie prezesa Rady ministrów, sposobu wyrażania wotum nieufności rządowi, po stanowienia, dotyczące nietykalności poselskiej oraz ordynacji wyborczej.

Wkońcu omawiała obszerniej upraw-



Posel szwedzki na Zamku Królewskim.

W ub. czwartek nowo mianowany poseł szwedzki Eric Carlsson złożył Pami Prezydentowi Rzępleni na Zamku swe listy wnie rzytelniące. Na zdjęciu — poseł szwedzki w towarzystwie dyrektora protokołu dyplomatycznego Romera, członków kancelarii cywilnej i wojskowej oraz członków poselstwa szwedzkiego po złożeniu listów uwierzytelniających.

nienia, nadane przez projekt sanacyjny Prezydentowi, jako władzy naczelnej są-

cznie z prawem uchylania wyroków sądowych.

## Nic się nie zmieniło...

London. — Ogłoszone wymiaganie między Stanami Zjednoczonymi a Anglią w kwestii długów wojennych. W swojej nocie rząd amerykański upomina się o spłatę czterech zaległych rat półrocznych, wynoszących razem 380 milionów dolarów i proponuje rozpoczęcie rokowań o zlikwidowanie tego długu. W odpowiedzi rząd angielski zwraca jedynie uwagę, że od ostatniego terminu nieplacenia nic się nie zmieniło. Wobec czego byłoby bezce-

lowem i niemądrem rozpoczynać teraz rokowania o likwidację długu.

## Pakt szesciu projekt Mussoliniego.

London. — „Daily Mail” donosi, że Mussolini wystąpił z projektem paktu szesciu, który odpowiadać będzie paktowi czterech i obejmie Polskę oraz Związek Sowiecki.

## Strasliwa katastrofa w Zawierciu

DWA BALKONY Z II-go i I-go PIĘTRA RUNĘŁY Z LUDZMI W CZASIE POGRZEBU.

Zawiercie. — W czwartek około godz. 14-ej na ul. Marszałkowskiej wydarzyła się wstrząsająca katastrofa, która pociągnęła za sobą ciężkie rany kilkunastu osób.

Podobnie, jak w swoim czasie w Bezdnie, obecnie w Zawierciu na balkon II-go piętra domu Jakubowicza zebrało się 10 osób, przyglądających się pogrzebowi.

W pewnej chwili rozległ się trzask i balkon II-go piętra zalał się, poczem zaczęli się o balkon I-go piętra i wraz ze stojącymi na nim ludźmi runął na ulicę.

Pięć osób w stanie bardzo ciężkim odwieziono do szpitala. Doznały one złamania kręgosłupa i podstawy czaszki, trzy osoby znajdują się w stanie beznadziejnym, pięć osób doznało cięższych ran.

Z wśród pięciu ciężko rannych jest jedna osoba, która wówczas przechodziła ulicą i na którą spadł balkon.

Strasna katastrofa wywołała wstrząsające wrażenie ze względu na znaczną ilość ciężko rannych. Spadający balkon siłą swego ciężaru przyniósł kilku przechodniom, którzy nie zdążyli uciec na drugą stronę ulicy. Osem osób bardzo ciężko rannych znajduje się w szpitalu.

Są to: 14-letnia Gustawa, 12-letnia Hanna Perlmutterówna, Frochtman, Mojżesz Malz, Stanisław Guzik, Stefan Guz, Bolesław Filippek i Mendel Rusinek, szeregowiec 4 p. p. legjonów.

Z wśród wymienionych Malz znajduje się w agonii.

Stan pozostałych jest tak ciężki, że przypuszczać należy, iż i te osoby przyplacą katastrofę życiem.



Genewski kompromis w konflikcie węgiersko - i jugosłowiańskim.

Rada Ligi Narodów po ożywionych debatach w sprawie węgiersko - jugosłowiańskiego konfliktu przyjęła kompromisową uchwałę, która przygotował delegat angielski Eden (drugi od lewej) wraz z francuskim ministrem spraw zagr. Lavalem (w środku) i delegatem włoskim baronem Aloisi (drugi od prawej). Pierwszy z lewej strony siedzi rumuński minister spraw zagr. Titulescu, który na ostatnim posiedzeniu gwałtownie zaatakował Węgry w swoim przemówieniu. Z prawej strony siedzi turecki delegat Ruszdi Bey.

Po przemówieniu sen. Kluszyńskiej zarządzono 30-minutową przerwę, po której w dalszej dyskusji zabrał głos sen. Głabiński (Klub nar.), wygłaszając obszernie przemówienie, poczem przemawiał sen. Herbaczewski (Klub ukr.). Wystąpił on z pretensją o włączenie do ustawy konstytucyjnej postanowień, przynależących ziemiom, zamieszkałym w większości przez ludność „ukraińską”, autonomii terytorjalnej z sejmem krajowym, rządem, administracją, sądownictwem, szkolnictwem, skarbowością, a nawet terytorjalną siłą zbrojną.

Na tem dyskusję ogólną zakończono i rozpoczęły się przemówienia rzeczoznawców.

Pierwszy z pośród nich zabrał głos prof. Stanisław Starzyński, który złożywszy podziękowanie za zaproszenie go przed komisję, zastrzegł się zgóry, że do żadnego stronnictwa nie należy, gdyż każde stronnictwo wymaga 100 proc. przynależności, na co nigdy mówca przystawać nie mógł. Deklaruje się jednak jako nacjonalista, który uważa naród za suwerena, a w państwie widzi tylko formę.

Omawiany projekt konstytucji stanowi, że suwerenem jest prezydent, a w paru miejscach użyty jest jeszcze zwrot, że tylko on i nikt inny. Jeśli jednolita i niepodzielna władza skupiona jest w jednych rękach, z tego wysnuć można jeden tylko wniosek, którego po imieniu nazwać nie chcę. W każdym razie świadczyłoby to, że forma republikańska się skończyła, a zaczyna się forma inna, tej jej wole nie nazwać. Byłbym za tem, aby prezydent był suwerenem, lecz wobec tego musiałby być odpowiedzialnym.

Montesquiesz niesłusznie cierpi za swoją teorię podziału władz, zgruntu bowiem mylnym jest pogląd, jakoby utrzymywał, że istnieje trzy władze, nie mające wspólności. Nie są to trzy odrębne władze, lecz emanacje jednej władzy, trzy działy uprawnień władzy suwerennej, słowem władze te są organami suwerenności państwa.

Zdziwiła mnie wielce zaproponowana hierarchja organów państwa. Do hierarchji nie należą ani Sejm, ani Senat, ani sąd. Uporządkowanie tej hierarchji pod zwierzchnictwem prezydenta znaczyby mogło, że prezydent ma władzę rozkazodawczą względem Sejmu, Senatowi i sądu. Tymczasem on ma tylko władzę porządkową.

Mówca poddał szczegółowej krytyce postanowienia projektu, występując szcze gólnie przeciw głosowaniu powszechnemu na prezydenta, podobnemu do elekcji „viritum”, prawu wypowiedziania wojny przez prezydenta i zakresowi dekretowania. Niepoduszalne jest bowiem, aby pewne dekryty miały większą moc obowiązującą, niż ustawy.

Dalsze obrady odroczone.





